

Openbaar Ministerie

College van Procureurs-Generaal

Voorzitter

Postbus 20305 2500 EH Den Haag

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie
mr. F. Teeven
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Prins Clauslaan 16
2595 AJ Den Haag
Telefoon +31 (0)70 339 96 00
telefax +31 (0)70 339 98 51

Onderdeel
Contactpersoon
Doorkiesnummer(s)
E-mail
Datum
Ons kenmerk
Uw kenmerk
Onderwerp

Beleid & Strategie

16 september 2011

Advies over conceptwetsvoorstel inzake conservatoir beslag
tbv slachtoffers van misdrijven

Ministerie van Justitie DBOB/DIV/OAB/AL-OD	
Dossier	
Datum	21 SEP. 2011
Nummer	
Amdt.	

Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden. Wilt u
slechts één zaak in uw brief
behandelen

S 23/9

Geachte heer Teeven,

Bij brief van 8 juli 2011 heeft u het College van procureurs-generaal gevraagd te adviseren over een conceptwetsvoorstel betreffende het leggen van conservatoir beslag door de staat voor slachtoffers van misdrijven. Dit wetsvoorstel maakt het mogelijk dat de staat conservatoir beslag legt op het vermogen van een verdachte van een misdrijf waarvoor een geldboete van de vierde categorie of hoger kan worden opgelegd. Het beslag strekt tot bewaring van het recht op verhaal voor een terzake van zo'n misdrijf op te leggen schadevergoedingsmaatregel als bedoeld in artikel 36f Sr. Die maatregel betreft het betalen van een som geld aan de staat ten behoeve van het slachtoffer. De staat keert het ontvangen bedrag uit aan het slachtoffer. Door reeds tijdens het opsporingsonderzoek conservatoir beslag te leggen kan worden voorkomen dat de verdachte, voordat hij werkelijk wordt veroordeeld tot een schadevergoedingsmaatregel, of het onherroepelijk worden van de straffbeschikking waarbij zo'n maatregel wordt opgelegd, zijn vermogen vervreemdt of bezwaart. De verhaalsmogelijkheid ten behoeve van het slachtoffer kan door het leggen van conservatoir beslag behouden blijven.

Ten slotte is in het wetsvoorstel een regeling opgenomen die voorschrijft dat daders van misdrijven die door de rechter worden veroordeeld, worden verplicht om een bij ministeriële regeling te bepalen som geld aan de staat te storten ten behoeve van dienstverlening aan slachtoffers.

Het College heeft met belangstelling van het wetsvoorstel kennis genomen en is

gaarne bereid over het wetsvoorstel te adviseren.

Reikwijdte conservatoir beslag

Het College is het zeer eens met het doel van het wetsvoorstel: de verbetering van de positie van het slachtoffer waar het gaat om het vergoed krijgen van zijn schade. In de memorie van toelichting wordt terecht gesteld, dat door reeds tijdens het opsporingsonderzoek conservatoir beslag te leggen kan worden voorkomen dat de verdachte zijn vermogen vervreemdt of bezwaart, voordat hij daadwerkelijk definitief wordt veroordeeld tot een schadevergoedingsmaatregel. De verhaalsmogelijkheid ten behoeve van het slachtoffer wordt door het leggen van conservatoir beslag aanmerkelijk verbeterd. Wel is het College van oordeel dat het middel conservatoir beslag ten behoeve van het verhaal van de schade van slachtoffers heel gericht moet worden ingezet.

De praktijk wijst namelijk uit dat de inning van schadevergoedingsmaatregelen onder de 5000 euro relatief weinig problemen oplevert, deze zaken worden over het algemeen bevredigend afgehandeld door het CJIB. Slachtoffers krijgen hun schadevergoeding in de categorie tot 5000 euro dus ook in de huidige situatie veelal betaald, al dan niet via een voorschot door het CJIB op grond van de voorschotregeling. Voor deze categorie is een conservatoir beslag niet nodig. In die gevallen dat de schade niet wordt vergoed, een kleine minderheid, wordt aangenomen dat de dader die niet kan betalen vanwege het gebrek aan middelen. Conservatoir beslag biedt voor deze categorie geen oplossing omdat er niets is waarop beslag kan worden gelegd.

Het College dringt er op aan dat het wetsvoorstel niet tot gevolg heeft dat allerlei kleingoed zoals scooters of telefoons in beslag worden genomen. Dit zou een enorme werklastverzwaring opleveren voor het openbaar ministerie, politie, CJIB en Domeinen, waarbij de opbrengst in geen enkele verhouding staat tot de meervoud aan kosten die zijn gemoeid met het in beslag nemen, administreren, bewaren en verkopen (of toch niet als de dader de schade alsnog betaald) van deze inbeslaggenomen goederen. Het proces van inbeslagname is kostbaar als het gaat om roerende zaken en de opbrengst over het algemeen gering. Zoals gezegd kan het CJIB deze categorie zaken prima aan en is er geen enkele reden voor het invoeren van deze dure voorziening. Het College adviseert, teneinde onterechte verwachtingen te voorkomen, om in het wetsvoorstel zelfs maar de indruk te vermijden dat in deze zaken conservatoir beslag zal worden gelegd.

Het College adviseert het conservatoir beslag ten behoeve van de verhaalsmogelijkheden van het slachtoffer alléén te gaan toepassen in substantiële zaken, waarbij een schade van 5000 euro of meer in het geding is. In deze categorie

zaken, waarbij het slachtoffer door vermogensdelicten zoals oplichting of verduistering duizenden euro's heeft verloren, is het heel goed mogelijk om, na een machtiging van de rechter-commissaris, bij een redelijke verdenking met grote voortvarendheid beslag te gaan leggen op banktegoeden, onroerend goed of dure roerende goederen. Dit is de categorie waarin het voorkomt dat de dader wel kan, maar niet wil betalen. Dit zijn de daders die over het algemeen zullen trachten om de voorwerpen die kunnen dienen tot verhaal van de schade van slachtoffers buiten de macht van justitie te brengen. In deze gevallen is het leggen van conservatoir beslag ten behoeve van het verhaal van de schade van slachtoffers inderdaad een aanwinst en kan als een versterking van de positie van het slachtoffer worden beschouwd.

Het is de bedoeling, zie pagina 7 van de memorie van toelichting, dat het College de bevoegdheid om conservatoir beslag te leggen ten behoeve van slachtoffers van misdrijven in een aanwijzing verder uit zal werken. Daarbij ligt het voor de hand om aansluiting te zoeken bij de bestaande aanwijzing over het leggen van conservatoir beslag met het oog op het ontnemen van wederrechtelijk voordeel. Vervolgens wordt in de memorie van toelichting (pagina 8 in de paragraaf over de kosten en baten) aangegeven dat met het openbaar ministerie zal worden bezien op welke wijze de reikwijdte van de nieuwe beslagtitel kan worden ingekaderd, zodat de kosten van het beslag in verhouding staan tot de baten.

Het College is gaarne bereid tot het formuleren van een nieuwe aanwijzing, maar is van oordeel dat het noodzakelijk is dat ook het wetsvoorstel duidelijkheid verschaft over de reikwijdte van de nieuwe beslagtitel. Het College adviseert daarom in de memorie van toelichting nadrukkelijker dan nu het geval is aandacht te schenken aan hetgeen hiervoor is opgemerkt en duidelijk de grens te markeren van schadezaken waarin de schade naar verwachting meer dan €5000 beloopt.

Preconservatoir beslag

In het nieuwe artikel 103a Sv wordt het zogenoemde preconservatoir beslag geregeld. In geval van ontdekking op heterdaad kan, volgens de memorie van toelichting, de noodzakelijke tijd ontbreken voor het verkrijgen van de schriftelijke machtiging van de rechter-commissaris en het betekenen daarvan aan de verdachte. Om te voorkomen dat de verdachte die tijd benut om het verhaalsrecht van het slachtoffer te frustreren kunnen opsporingsambtenaren onder de in artikel 103a genoemde voorwaarden en omstandigheden, vooruitlopend op de machtiging van de rechter-commissaris, alvast beslag leggen op voorwerpen, met inbegrip van het contante geld, door de verdachte met zich gevoerd op het moment van aanhouding.

De toepassing van deze nieuwe bevoegdheid is vooral voorstelbaar bij ontdekking op heterdaad van geweldsdelicten zoals mishandeling, vernieling en openlijke

geweldpleging. Maar dit zijn juist de delicten waarbij de schade meestal onder de 5000 euro blijft en waarbij de afwikkeling van de schade voor het slachtoffer door het CJIB over het algemeen relatief probleemloos verloopt. Bovendien zullen de mogelijkheden tot in beslag nemen in de praktijk beperkt blijven tot wat contant geld of een voertuig zoals een scooter of een auto.

In deze situatie, ontdekking op heterdaad, is het risico dat voorwerpen onrechtmatig in beslag worden genomen groot. Kan het op dat moment van ontdekking op heterdaad van bijvoorbeeld openlijke geweldpleging voor de opsporingsambtenaar al duidelijk zijn wie de aanvaller is en wie de aangevallene? En zo er een redelijke verdenking tegen een verdachte kan worden geconstrueerd, kan de opsporingsambtenaar vervolgens preconservatoir de scooter of auto in beslag nemen terwijl, zoals in de praktijk regelmatig voorkomt, de verdachte claimt dat hij niet de eigenaar van het voertuig is? En kan van de opsporingsambtenaar in redelijkheid worden verwacht dat hij à la de minuut kan beoordelen of er gegronde vrees voor verduistering bestaat?

Het College voorziet dat het toepassen van preconservatoir beslag zal leiden tot hoge kosten. Daarbij moet niet alleen worden gedacht aan kosten die gepaard gaan met bewaring, administratie en uitwinning, maar ook omdat het regelmatig zal voorkomen dat er kosten uit het beslag voortvloeien omdat er sprake is van een onrechtmatig beslag. Het College is van oordeel dat de praktijk geen behoefte heeft aan deze nieuwe bevoegdheid en adviseert deze bevoegdheid te schrappen.

Onrechtmatig conservatoir beslag

Op verschillende plaatsen in de memorie van toelichting, zie bijvoorbeeld de pagina's 6 en 7, wordt gesteld dat als de rechter uiteindelijk geen schadevergoedingsmaatregel als bedoeld in artikel 36f Sr oplegt, het beslag van rechtswege vervalt en het conservatoir beslag alsdan met terugwerkende kracht onrechtmatig is. Het gevolg van een onrechtmatig beslag is, nog steeds volgens de memorie van toelichting, dat de staat daarvoor aansprakelijk is, en is gehouden eventuele schade van de beslagene (de dader) te vergoeden.

Het College wijst erop dat er valide redenen kunnen zijn waardoor de rechter uiteindelijk geen schadevergoedingsmaatregel ex artikel 36f Sr oplegt. Zo is het mogelijk dat de verdachte vóór de zitting alsnog de schade vergoed, danwel dat zijn mededaders dat (vanwege de hoofdelijke aansprakelijkheid) hebben gedaan. Mogelijk is ook dat de rechter, met toepassing van artikel 361 Sv, van oordeel is dat de civiele vordering niet van zodanige eenvoud is dat zij zich leent voor behandeling in het strafproces.

Wanneer de stelling in de memorie van toelichting juist zou zijn, dat er in dergelijke gevallen per definitie met terugwerkende kracht sprake is van een onrechtmatig beslag, kan dit leiden tot zeer onredelijke uitkomsten. Een eenvoudig fictief voorbeeld

kan dit verduidelijken. Gesteld dat in een voorkomend geval ten behoeve van het recht op verhaal van de schade van het slachtoffer bij de verdachte van grootschalige oplichting conservatoir beslag is gelegd op een aantal bedrijfswagens en inventaris van een groothandel. Het beslag duurt al drie maanden en de beslagene is daardoor niet in staat geweest gedurende deze periode op een normale manier in zijn levenshoud te voorzien. Vlak voor de zitting komt hij tot inkeer, eventueel geholpen door het inzicht dat een snelle afwikkeling van de schade van het slachtoffer kan bijdragen aan strafvermindering, en betaalt de gehele schade van het slachtoffer. De rechter kan in deze situatie niet meer komen tot het opleggen van een schadevergoedingsmaatregel als bedoeld in artikel 36f Sr. Er is dan immers geen schade meer om te vergoeden. In dit geval was de verdenking terecht en heeft de rechter de dader een passende straf opgelegd. Maar is de staat nu gehouden het nadeel, waaronder inkomstenderving, voor de beslagene te vergoeden omdat het conservatoir beslag met terugwerkende kracht onrechtmatig zou zijn?

In dit verband wijst het College tevens op de opmerking die wordt gemaakt op pagina 1 van de memorie van toelichting, namelijk dat het conservatoir beslag ook kan dienen als drukmiddel om de dader te bewegen de schade van het slachtoffer te vergoeden. Indien het conservatoir beslag als drukmiddel uiteindelijk succesvol blijkt te zijn, waar de dader in eerste instantie weigerde de schade van het slachtoffer te vergoeden, dient de staat vervolgens het ondervonden nadeel van de beslagene te vergoeden. Deze opvatting kan niet de bedoeling zijn en het College meent dat hier sprake moet zijn van een misverstand.

Het College meent dat het conservatoir beslag ten behoeve van de schadevergoeding van slachtoffers onder een regime dient te vallen dat gelijk is aan het regime waaronder een strafvorderlijk dwangmiddel kan worden toegepast.

Heel kort samengevat, want het betreft een zeer uitvoerig leerstuk, is op grond van jurisprudentie van de Hoge Raad de toepassing van een dwangmiddel onrechtmatig indien het is toegepast in strijd met de wettelijke voorschriften dan wel met veronachtzaming van fundamentele vereisten. Buiten deze gevallen is de toepassing van een dwangmiddel in beginsel gerechtvaardigd door het bestaan van een verdenking. Zulks is slechts anders indien achteraf uit het strafdossier — uit de einduitspraak of anderszins — blijkt dat de verdenking ten onrechte heeft bestaan.¹ Waarbij tevens de aantekening moet worden gemaakt dat de enkele omstandigheid dat de verdachte is vrijgesproken van het feit ter zake waarvan het dwangmiddel is toegepast onvoldoende is om een onterechte verdenking aan te nemen. In de regel blijkt uit het vonnis niet dat de verdachte het feit niet heeft begaan, maar slechts dat niet wettig en overtuigend is bewezen dat hij het feit heeft begaan.

¹ Zie: HR 29 april 1994, NJ 1995, 727; HR 26 januari 1990, NJ 1990, 794 en HR 23 november 1990, NJ 1991, 92.

Het College is van oordeel dat een conservatoir beslag ten behoeve van de schadevergoeding aan slachtoffers in beginsel rechtmatig is indien de rechter-commissaris op grond van artikel 103 Sv een machtiging tot het beslag heeft verleend en de verdachte daartegen niet of niet met succes op grond van artikel 552a Sv is opgekomen. Voorts wijst het College erop dat uit het gesloten stelsel van rechtsmiddelen volgt dat aan de burgerlijke rechter geen eigen oordeel toekomt over de rechtmatigheid van de toepassing van strafvorderlijke maatregelen. Het College adviseert de memorie van toelichting in deze zin aan te passen.

Verplichte bijdrage aan de staat ten behoeve van dienstverlening aan slachtoffers

In het wetsvoorstel is in een nieuw artikel 38z opgenomen dat aan degene die wegens een misdrijf wordt veroordeeld dan wel een strafbeschikking is opgelegd de verplichting wordt opgelegd een forfaitair bedrag te storten op rekening van de staat ten behoeve van de dienstverlening van slachtoffers.

Over de uitvoering van dit voorstel wordt in de memorie van toelichting nauwelijks enige nadere informatie verschaft. Toch roept het voorstel veel vragen op. Wat wordt bijvoorbeeld verstaan onder de dienstverlening aan slachtoffers? Enerzijds wordt er gerefereerd aan organisaties in de slachtofferketen die worden geconfronteerd met hoge kosten. Anderzijds wordt de indruk gewekt, gelet op de zinsnede over de maximale uitkering door het Schadefonds geweldsmisdrijven, dat het individuele uitkeringen aan slachtoffers betreft. Ook over de hoogte van de verplichte bijdrage zal op een later moment informatie worden verschaft, al merkt het College op dat in het persbericht waarin het wetsvoorstel is aangekondigd wordt gerefereerd aan vergelijkbare regelingen in Zweden en België, waar criminelen respectievelijk 50 euro en 137,50 euro betalen.

In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat het voor de hand ligt om het CJIB met de inning van de verplichte bijdrage te belasten. In dit verband merkt het College op dat het kennis heeft genomen van het conceptadvies van het CJIB, waarin wordt gewezen op de uitvoeringsconsequenties van dit onderdeel van het wetsvoorstel. Het College schaart zich achter de zorgen van het CJIB en pleit ervoor dat dit onderdeel van het wetsvoorstel niet in werking zal treden totdat in voldoende randvoorwaarden zal zijn voorzien. Dat betekent op de eerste plaats dat het CJIB qua capaciteit en middelen in staat moet worden gesteld de inning ter hand te nemen. Op de tweede plaats is het College het eens met de analyse van het CJIB, dat het voor een succesvolle inning van groot belang is dat de wijze waarop de verplichte bijdrage kan worden geïnd wettelijk goed is geborgd. Daarvoor is nodig dat niet alleen wordt voorgeschreven dat een persoon die wordt veroordeeld voor een misdrijf een forfaitair bedrag aan de staat dient te betalen, maar ook dat ook wettelijk wordt bepaald wie

verantwoordelijk is voor de inning en de wijze waarop de ontvangen gelden worden aangewend. Het College zou het verzoek van het CJIB voor nadere regelgeving derhalve willen ondersteunen.

Artikelsgewijs

Artikel 94a, derde lid Sv

Het nieuwe artikel 94a, lid 3, spreekt evenals het eerste en het tweede lid over voorwerpen welke in beslag kunnen worden genomen. Ingevolge het laatste lid van artikel 94a worden onder voorwerpen verstaan alle zaken en vermogensrechten. Alle stoffelijke voorwerpen, roerend of onroerend of van welke aard ook, zijn een voorwerp in de zin van dit artikel.² In de memorie van toelichting wordt echter veelal gesproken over een verdachte die over "vermogen" beschikt. Onbedoeld kan de indruk ontstaan dat met "vermogen" iets anders is bedoeld dan het in het Wetboek van Strafvordering gebruikte begrip "voorwerpen". Het College adviseert in de memorie van toelichting dezelfde terminologie te gebruiken als in het wetsvoorstel.

In de memorie van toelichting wordt de schadevergoedingsmaatregel en het conservatoir beslag consequent in verband gebracht met alleen het slachtoffer. Het College merkt op dat de schadevergoedingsmaatregel ingevolge artikel 36f ook kan worden opgelegd ten behoeve van nabestaanden van het slachtoffer. Betekent dit dat ook conservatoir beslag kan worden gelegd ten behoeve van nabestaanden van het slachtoffer?

Overigens merkt het College op dat in de memorie van toelichting (met name pagina 12) wordt gesproken over de "verdachte" bij wie het voorwerp in beslag wordt genomen. Het is echter ook mogelijk dat het beslag onder een derde wordt gelegd. Het is daarom beter om het woord "degene" of "betrokkene" te gebruiken.

Artikel 94a, vijfde lid Sv

In het nieuwe vijfde lid dienen naast de woorden "bedoeld in het derde lid" door "bedoeld in het vierde lid", ook de woorden "de in het derde lid bedoelde voorwerpen" vervangen te worden door "de in het vierde lid bedoelde voorwerpen".

Artikel 103a, tweede lid Sv

In het tweede lid van artikel 103a wordt voorgeschreven dat de opsporingsambtenaar

² HR 18 januari 1994, NJ 1994, 337

alleen voorwerpen in beslag kan nemen mits er gegronde vrees voor verduistering bestaat. Het College merkt op dat artikel 103a ziet op een bepaalde wijze van uitoefening van de bevoegdheid tot inbeslagneming op grond van artikel 94a Sv. Op het beslag bedoeld in artikel 94a is tevens artikel 94c van toepassing. Onderdeel a van artikel 94c bepaalt dat voor het leggen van beslag geen vrees voor verduistering hoeft te bestaan. Het voorgestelde tweede lid van artikel 103a conflicteert daardoor met artikel 94c Sv en dient te worden geschrapt.

Artikel 103a, vijfde lid Sv

Het vijfde lid van artikel 103a schrijft voor dat de officier van justitie binnen 3 dagen en 15 uur na de aanhouding als bedoeld in het eerste lid, een machtiging vordert bij de rechter-commissaris. Het eerste lid van artikel 103a heeft betrekking op de bevoegdheid van de opsporingsambtenaar om bij ontdekking op heterdaad een voorwerp in beslag te nemen. Het is echter niet noodzakelijkerwijs het geval dat een op verdachte wordt aangehouden, een ontdekking op heterdaad kan ook plaatsvinden zonder dat de dader aanwezig is. Het College veronderstelt daarom dat in plaats van "vanaf het tijdstip van de aanhouding" is bedoeld te zeggen "vanaf het tijdstip van inbeslagneming".

In dit verband merkt het College tevens op dat met de voorgestelde termijn van 3 dagen en 15 uur een relatie lijkt te worden gelegd die er niet noodzakelijkerwijs hoeft te zijn, namelijk de toetsing door de rechter-commissaris van de aanhouding van de verdachte. Het College adviseert ook dit aspect van het voorgestelde artikel opnieuw te bezien.

Artikel 103a, zevende lid Sv

Het zevende lid van artikel 103a betreft de situatie dat de opsporingsambtenaar een voorwerp in beslag heeft genomen, maar de rechter-commissaris weigert een schriftelijke machtiging op vordering van de officier van justitie te verlenen. Het openbaar ministerie kan op grond van artikel 446 Sv bij de rechtbank in appel gaan tegen de weigering van de rechter-commissaris. Het College vraagt zich af of in dit geval het voorwerp hangende het hoger beroep aan de beslagene dient te worden teruggegeven, of dat de beslissing van de rechtbank kan worden afgewacht.

Artikel 552a, eerste lid Sv

Artikel 552a geeft belanghebbenden de mogelijkheid te klagen over een inbeslagneming en de wijze waarop wordt omgegaan met de inbeslaggenomen voorwerpen. Aan dit artikel wordt toegevoegd dat belanghebbenden kunnen klagen over het uitblijven van een beslissing van het openbaar ministerie ex artikel 116, lid 4 Sv. Het vierde lid van

artikel 116 Sv heeft betrekking op de situatie dat degene onder wie het voorwerp in beslag is genomen weigert een verklaring van afstand af te leggen en het openbaar ministerie niettemin voornemens is het voorwerp terug te geven aan degene die redelijkerwijs als rechthebbende kan worden aangemerkt. In dit geval kan het openbaar ministerie in afwachting van de definitieve beslissing het voorwerp aan de vermoedelijk rechthebbende in bewaring geven. De vermoedelijke rechthebbende is dan gerechtigd het voorwerp te gebruiken.

In de memorie van toelichting wordt opgemerkt dat het voor rechthebbende natuurlijk vervelend is als het openbaar ministerie er de voorkeur aan geeft de behandeling van de door de verdachte geïnitieerde of te verwachten beklagprocedure af te wachten. Daarom wordt voorgesteld om artikel 552a, eerste lid, Sv aan te passen, zodat rechthebbende over het niet toepassen van artikel 116, vierde lid, Sv door het openbaar ministerie zijn beklag kan doen. Tevens zal het openbaar ministerie worden verzocht de Aanwijzing inbeslagneming te wijzigen, voor zover daarin een terughoudend beleid wordt voorgestaan om voorwerpen aan de rechthebbende in bewaring te geven in afwachting van de beoogde teruggave. Met deze voorstellen wordt beoogd herstel in de rechtmatige toestand te bevorderen.

Het College merkt op dat het openbaar ministerie inderdaad terughoudendheid betracht met de toepassing van artikel 116, vierde lid, Sv. Ten eerste is in artikel 116, derde lid, Sv de geëigende procedure opgenomen voor het standaardgeval, waar de memorie van toelichting kennelijk op doelt. Het derde lid schrijft voor dat wanneer een afstandsverklaring niet wordt gegeven, het openbaar ministerie het voorwerp aan de rechthebbende terug kan geven nadat degene onder wie het voorwerp in beslag is genomen in de gelegenheid is gesteld daarover beklag te doen.

Ten tweede wordt het terughoudende beleid ingegeven door de ervaring dat toepassing van het vierde lid van artikel 116 Sv in de praktijk veel problemen veroorzaakt, met name in het geval de rechter nadien anders beslist. In veel gevallen zal de ten onrechte als rechthebbende aangemerkte persoon weigeren om het voorwerp opnieuw af te staan. Dit heeft met enige regelmaat geleid tot vervolgingen terzake onttrekking aan het beslag (artikel 198 Sr), maar ook ter zake van delicten als bedreiging of daaraan verwante delicten.

Ten slotte brengt de toepassing van artikel 116, lid 4 een behoorlijke administratieve last met zich mee. Er moet in een vroegtijdig stadium een bewaarders contract met de rechthebbende worden gesloten. Voor de beëindiging van het beslag is het noodzakelijk dat dit contract op een gegeven moment wordt beëindigd. Dat gaat in de praktijk vaak mis, omdat de rechthebbende het voorwerp al onder zich heeft. Dat is niet alleen voor de administratie van het openbaar ministerie een probleem (vervuiling van het bestand), maar ook voor de rechthebbende zelf. Zolang het bewaarders contract loopt heeft de rechthebbende alleen het gebruiksrecht over het voorwerp, hij is niet bevoegd om zijn eigendomsrechten uit te oefenen. Het voorwerp valt dan

immers nog steeds onder het beslag.

Daarom wordt in de praktijk het in bewaring geven op grond van artikel 116, vierde lid Sv alleen toegepast wanneer de bewaring onder gespecialiseerde condities moet plaatsvinden of exorbitant hoge kosten met zich meebrengen. In deze gevallen kan worden gedacht aan bijvoorbeeld een duur plezierjacht, een stal kostbare renpaarden of een collectie waardevolle schilderijen. In het belang van de rechthebbende wordt het voorwerp dan niet onnodig verplaatst, waar het risico van beschadiging en hoge kosten kan worden verminderd.

Het is dus inderdaad zo dat de gemiddelde belanghebbende een mogelijke beklagprocedure, ingesteld door degene onder wie het voorwerp in beslag is genomen, moet afwachten. Ziet het College het goed, dan wordt dit echter niet anders wanneer de belanghebbende een klaagschrift ex artikel 552a Sv kan indienen tegen het uitblijven van een beslissing van het openbaar ministerie ex artikel 116, vierde lid Sv. Ook deze procedure kost tijd en de rechter zal zeker degene onder wie het beslag is gelegd willen horen om zijn kant van het verhaal mee te kunnen wegen. Het voorstel leidt dus niet tot enig concreet voordeel voor de belanghebbende, terwijl er wel een nieuwe procedure met de bijbehorende administratie en kosten wordt gecreëerd. Het College adviseert daarom de huidige praktijk te handhaven en dit onderdeel te schrappen.

Hoogachtend

Het College van procureurs-generaal

H.J. Bolhaar